

ИЖОДКОР РАССОМ ҲАЙДАРАЛИ УСМАНОВ

Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи маънавият

бўлими катта илмий ходими

Валиева Ҳадияхон.

Санъат асарларининг томоша қилишдан аввал “Санъат” сўзи ўзи нима эканлигига жавоб берайлик. Санъат-бу гўзаллик, гўзал қалбли, гўзал юзли инсонларнинг қалб ижоди маҳсулидир. Ҳар бир иймон-эътиқодли, қалби пок инсон ҳар қандай санъат асарини томоша қилар экан қалбига нур, юзига табассум югуради ва беихтиёр отангга раҳмат, қўли гул уста экан дейиши табиий. Шу боис ҳам гўзаллик дунёни кутқаради деб бежиз айтилмаган. Санъат бир неча турларга бўлинади, улардан бири амалий санъатдир. Ҳозирги кунда Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи хазина бўлимида 647дан зиёд, амалий санъат асарларининг кўплаб турлари мавжуд бўлиб, шулардан 9 донаси ноёб ҳисобланади. Музейимизнинг санъат кўргазмалар залида асосан наманганлик машҳур мўй-қалам соҳибларининг экспозицияга 23 дона рангтасвир асарлари, турли давлатларга оид амалий санъат дурдоналари намойишга қўйилган. Уларнинг ҳар бири ўз аҳамиятига эга ва таҳсинга лойиқ.

Ҳар бир рассом кимгадир ўхшашга ҳаракат қилмайди, муайян оҳангни ўзлаштиришга ҳам зўр бермайди, лекин ўтмиш тажрибасидан ўрганган нарсасини ўз шахсий қарашлари асосида қайта ишлайди. Рассом анъаналарга мурожаат этар қан, уларни ўз шахсияти тақозо этган даражада таҳлил этади, ўз “мени”дан ўтказди. “ҳазм” қилади, у тақлид этишдан йироқ, бундай нарсага тоқат ҳам қилолмайди. У яратган суратлар эса рассомнинг ранглар воситасида яратган куйидир. Уни кўз билан кўриб, қалб билан ҳис этиш ҳар бир кишининг ўз сўзи, ўз баҳосини айтишга имкон беради.





Ижод шамуналар орасида машхур мўйқалам рангтасвир устаси Ҳайдарали Усмановнинг учлик асари музейга ташриф буюрувчилар ва чет-ллик меҳмонларни эътиборини ўзига жалб қилмоқда. Асар зиёратчиларни ўйга толдириб мулоҳазага чорлайди. Асарларда миллий қадриятларимиз, удумларимиз, она табиатни асраб, унга меҳр-муҳаббат уйғотиш акс ттирилган. Ҳайдарали Усманов 1960 йил 12 январида Наманган тумани Ирвадон қишлоғида туғилган. 1974-1978 йил Тошкентдаги республика махсус муסיқа ва рассомлик санъат мактаб – интернатида ўқиган. 1990 йилдан Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, 1991-1992 йили Бобораҳим Машраб мукофотида сазовор бўлган. 1996 йили Туркияда 36та давлат иштирокида ўтказилган халқаро кўргазмада биринчи ўрин соҳиби бўлди. 2001 йил Ўзбекистон Республикаси “Энг улуғ, нг азиз” кўрик-танлови ғолибига айланди. Асарлари Ўзбекистон, Россия, АҚШ, Франция, Италия, Малазия, Хитой ва Туркия сингари мамлакатларнинг кўргазмаларида намоиш этилган. Аммо, афсус у айна ижод чўққисига етган чоғида 2015 йилда 55 ёшида вафот этди. Ҳайдарали Усманов қаламига мансуб қуйидаги келтирилган асари она табиатни севиб, асрашга, туғилиб ўсган қишлоғига, юртига, ватанига меҳр-муҳаббат уйғотиб, уни ҳимоя қилишга чорлайди.

“Нанай йўли” асарида катта ёруғ йўлни кўрамиз. Чангитиб от минган оқ кўйлак кийган чавандоз йигит қаергадир жўнаб кетаётгани, борадиган манзили олислиги ёрқин ранглар билан ёритган. Суратда салқин ҳаво, осмон мусаффолиги булутлар аниқ, тиниқ акс эттирилган, муздекшаббода эсаётганлиги, дарахтлар шохлари, барглари билан бир томонга эгилаётгани, хаттоки ердаги ўсиб чиққан майса, пичан ўтлар ҳам ям-яшил, қизғиш табиатдаги барча ранглардан фойдаланилган. Шаббода ёқимли эсардики, инсонга ҳузур бағишларди. Шу билан бирга асарда пасткина уйларнинг орқа томонида адир тоғ чўқилари акс ттирилган. Йигит болалигини ўтказган йиллари, она қишлоғи йўлида кетаётгани



тасвирланган. Бу асар орқали rassom Нанай қишлоғининг гўзал табиати бетакрорлигини акс эттирган.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдуллаев Н. Санъат тарихи. 2т-Т.; «Санъат» 2001,
2. Қурбанова Й. Амалий санъат буюмларига бадиий ишлов беришда турли ранглардан фойдаланиш. БМИ. Тошкент – 2014, .
3. Садикова Н. Ўзбек миллий кийимлари: XIX–XX асрлар.
4. Маликова С.С. Тасвирий санъат тарихи. – Т., 2008.
6. Абдуллаев Н.У. Санъат тарихи. – Т.: «Ўқитувчи»

Фойдаланилган адабиётлар.

- 1 Мозейдан садо журнали 2016 йил № 1 (69)
2. Ипакчилик санъати Миллий хунурмандлар китоби.



**Ilm fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va
zamonaviy ta'limning o'rni hamda rivojlanish omillari**

